

Prenumerata miejscowa:

bez odnośnika:

Na rok . . . 9 rrr.
 „ 6 miesięcy . . 4 50 k.
 „ 3 miesiące . . 2 25 k.
 „ 1 miesiąc . . 75 k.
 „ odnośnik dopłaca się
 5 kop. miesięcznie.

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata zamiejscowa

z odrywką pocztą:

Na rok . . . 12 rrr.
 „ 6 miesięcy . . 6 „
 „ 3 miesiące . . 3 „
 „ 1 miesiąc . . 1 „

Prenumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: — w St. Petersburgu, w księgarni A. T. Bazunowa na Newskim Prospekcie w domu Olchinowej: w Moskwie, w księgarni J. S. Solowiewa.

ROK DWUNASTY.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego miejsca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numery sprzedają się po 5 kopiejek.

WYCHODZI CODZIENNIE, PRÓCZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

Kalendarz prawosławny.

W piątek, 17 (29) października, — św. Osi i Andreja p. muez.
 W sobotę, 18 (30) października, — św. Łuki ap. i św.
 W niedzielę, 19 (31) października, — Prp. Joanna ryla.

Wschód i zachód Słońca.

Słońce wschodzi o godzinie 6 minut 49 rano.
 zachodzi o godzinie 4 minut 38 wieczór.

Wysokość wody na rzece Wiśle pod Warszawą.

Stóp 3 cali 9

Kalendarz rzymsko-katolicki.

W piątek, 17 (29) października, — św. Narcyza bisk.
 W sobotę, 18 (30) października, — św. Zenobii panny męcz.
 W niedzielę, 19 (31) października, — św. Wolfganga bisk.

* Dnia 13 (25) października, o godzinie 9 minut 50 z rana, Ich Cesarskie Wysokości Wielcy Książęta Sergiusz i Paweł Aleksandrowicze raczyli przybyć z Liwadii do St.-Petersburga. (Gon. Urzęd.)

DZIAŁ URZĘDOWY.

* Przez rozkaz w wydziale Ministerstwa Sprawiedliwości, 6 października r. b., przetranslokowany został pomocnik referenta kancelarii general-gubernatora warszawskiego, kamerjunker, sekretarz kolejalny hrabia Baranow — do wydziału Ministerstwa Sprawiedliwości, z zaliczeniem do tegoż Ministerstwa, delegowany został, będący przy departamencie Ministerstwa Sprawiedliwości, rejestrator kolejalny Kiczejew — do zatrudnienia do rozporządzenia naczelnego prokuratora IX departamentu Senatu Rządzącego.

Ustawa towarzystwa Starachowickich zakładów górniczych.

(Dalszy ciąg *).

Zarząd towarzystwa.

§ 21. Zarząd interesami towarzystwa dzieli się pomiędzy: a) dyrekcję; b) radę i c) ogólne zebranie akcjonariuszów.

§ 22. Miejsce pobytu zarządu interesami towarzystwa zostanie oznaczone, za zatwierdzeniem Ministra Finansów, przez ogólne zebranie właścicieli akcji, albo w St. Petersburgu, albo w Warszawie, o czym powinno być ogłoszone do wiadomości powszechnej.

Dyrekcja.

§ 23. Dyrekcja składa się z prezesa i trzech członków dyrekcji, wybieranych przez ogólne zebranie akcjonariuszów, z swego grona, na przedstawienie rady, na trzy lata.

§ 24. W razie ubycia prezesa lub kogokolwiek bądź z członków dyrekcji, na miejsce ubitego, na pierwszym ogólnym zebraniu wybiera się, na przedstawienie rady, nowy, na termin, jaki pozostawał ubitemu. Dla sprawowania zas obowiązków ubitego członka dyrekcji, do czasu pierwszego zebrania ogólnego, lub też przy czasowym wydaleniu się kogokolwiek bądź z nich, do czasu jego powrotu, kiedy w składzie dyrekcji pozostaje mniej niż trzy osoby, wyznacza się przez radę jeden z jej członków, który przez ten czas nie bierze udziału w postanowieniach rady. Za czas sprawowania obowiązków członka dyrekcji, członek rady pobiera przypadającą zastępowanemu przezeń członkowi dyrekcji płacę. Do czasowego sprawowania obowiązków prezesa dyrekcji, w razie jego ubycia lub nieobecności, rada wybiera jednego z członków dyrekcji.

§ 25. Na prezesa i członków dyrekcji wybierają się osoby mające co najmniej pięćdziesiąt akcji, które zachowują się w kasie towarzystwa przez cały czas bytności wybranych osób na pomienionych posadach i nie mogą być nikomu ustępowane do czasu zatwierdzenia sprawozdania za ostatni rok zajmowania przez właścicieli akcji posady prezesa lub członka dyrekcji.

§ 26. Po upływie trzech lat od pierwotnego wybrania prezesa i członków dyrekcji, wychodzi prezes i na jego miejsce wybiera się nowy prezes, który pozostaje na tej posadzie trzy lata, a następnie zastępowany jest taką samą drogą; z członków zaś dyrekcji corocznie wychodzi jeden członek, z początku losem, a następnie według starszeństwa wejścia, a na miejsce wychodzącego wybiera się nowy członek dyrekcji. Wychodzący mogą być wybrani na nowo.

§ 27. W razie uznania przez ogólne zebranie, na przedstawienie rady, działalności prezesa lub kogokolwiek z członków dyrekcji, za nieodpowiednią korzyściom towarzystwa, zebranie ogólne może odwołać tak prezesa, jak i każdego z członków dyrekcji z zajmowanych przez nich posad i przed upływem terminu na który wybrani zostali.

§ 28. Do obowiązków dyrekcji należą: a) odbiór przypadających za akcje pieniędzy i wydawanie akcji, oraz prowadzenie listy akcjonariuszów; b) prowadzenie czynności i rachunkowości według przepisów porządku domu handlowego; c) umieszczanie i przechowywanie wolnych funduszy towarzystwa w sposób, jaki na przedstawienie dyrekcji, będzie zatwierdzony przez radę; d) ubezpieczenie majątku towarzystwa; e) prowadzenie całego przedsiębiorstwa zgodnie z przepisami ustawy niniejszej i w granicach rozstrząśniętych przez radę, a zatwierdzonych przez ogólne zebranie planu czynności i budżetu; f) zakup dla zakładów materiałów i sprzedaż ich wyrobów, tak za gotówkę, jak i na kredyt; g) zaopatrzenie zarządzających zakładami i oddzielnymi gałęziami przedsiębiorstwa w szczególne instrukcje, określające prawa i obowiązki, oraz ich wzajemne pomiędzy sobą stosunki; h) zniesienie się z rządami i prywatnymi instytucjami i osobami w interesach ściągających się do towarzystwa; i) układanie, nie później jak do 15 listopada każdego roku, planu czynności i budżetu na rok następny, oraz opinii o sposobach rozwinięcia przedsiębiorstwa i przedstawienie ich na rozstrząśnienie rady; j) układanie bilansu i sprawozdania rocznego za rok upłynięty i przedstawienie takowych, nie później jak do 15 marca, na rozstrząśnienie rady; k) mianowanie i uwalnianie,

nie, za zatwierdzeniem rady towarzystwa, zarządzających zakładami i oddzielnymi gałęziami przedsiębiorstwa, oraz głównego buhaltera i kasjera; l) mianowanie, według własnego uznania innych niezbędnych do służby w towarzystwie osób, z wyznaczeniem im przedmiotów zatrudnień i płacy, oraz ich uwalnianie. Uwaga. Przez postanowienie ogólnego zebrania, prawa dyrekcji oznaczone w tym punkcie, mogą być nadane prezesowi dyrekcji; m) zawieranie umów i kontraktów i odbywanie wszystkich obrotów handlowych, do sfery czynności towarzystwa ściągających się, w granicach ustanowionych przez radę i ogólne zebranie; n) zwoływanie tak zwyczajnych jak i nadzwyczajnych ogólnych zebrań akcjonariuszów.

Blizszy sposób czynności dyrekcji, granice jej praw i obowiązków określają się przez instrukcję układaną przez radę, a zatwierdzaną i zmieniającą przez ogólne zebranie akcjonariuszów.

§ 29. Dyrekcja dokonywa rozchody według budżetów corocznie zatwierdzanych przez ogólne zebranie akcjonariuszów, któremu pozostawia się oznaczenie, do jakiej sumy dyrekcja może wydawać nad budżetowe preliminarzowanie w wypadkach niecierpiących zwłoki, z odpowiedzialnością przed ogólnym zebraniem akcjonariuszów za konieczność i następstwa tego rozchodu; o każdym takim rozchodzie powinno być przedstawione do uznania najbliższego zebrania ogólnego.

§ 30. Wpływające do dyrekcji sumy, niewymagające bezwzględnego użycia, dyrekcja składa do jednej z instytucji kredytowych na imię towarzystwa, a otrzymane na nie bileta i w ogóle wszystkie dokumenty zachowują się w dyrekcji. Kapitały, zapasy, i inne mające znaczenie nietykalnych, mogą być użyte na kupno papierów rządowych, oraz akcji i obligacji poręczonych przez rząd, według wyznaczenia ogólnego zebrania.

§ 31. Wszystkie zobowiązania i akta w imieniu towarzystwa sporządzane, wtedy tylko są ważne, kiedy będą podpisane przez prezesa i dwóch członków dyrekcji.

§ 32. Odbiór funduszy towarzystwa od instytucji kredytowych dokonywa się na żądanie podpisane przez prezesa i dwóch członków dyrekcji. Czeki na rachunki bieżące podpisuje prezes lub jeden z członków dyrekcji upoważniony do tego przez postanowienie dyrekcji, w jednym i drugim razie wspólnie z kasjerem; takie same podpisy wymagane są do odbioru z poczty sum pieniężnych, pośylek i dokumentów.

§ 33. W niezbędnych w interesach towarzystwa wypadkach dyrekcji nadaje się prawo robienia podań do władz rządowych i zwierzchników bez oddzielnego na to upoważnienia; również pozwala się dyrekcji upoważniać do tego jednego z członków dyrekcji lub osobę postronną; lecz w czynnościach sądowych, w miejscach gdzie już są, wprowadzone ustawy sądowe z 20 listopada 1864 roku, przestrzega się art. 27 ust. cyw. post. sąd.

§ 34. Dyrekcja zbiera się w miarę potrzeby, ale w każdym razie co najmniej raz na tydzień. Dla ważności decyzji dyrekcji wymagana jest obecność trzech członków dyrekcji, a w tej liczbie prezesa lub pełniącego jego obowiązki.

§ 35. Decyzje dyrekcji wprowadzają się w wykonanie za większością głosów; w razie podziału głosów na równo, głos prezesa przeważa, a kiedy nie będzie większości, przedmiot sporny przenosi się do decyzji rady, której przedstawiają się także wszystkie kwestje, w jakich dyrekcja uznaje za potrzebne wyjechać jej rozstrzygnięcie i jakie, na podstawie niniejszej ustawy i zatwierdzonej przez ogólne zebranie instrukcji nie podlegają rozstrzygnięciu dyrekcji.

§ 36. Członkowie dyrekcji wykonują swe obowiązki na podstawie ogólnych praw i postanowień zawartych w niniejszej ustawie, a w razie rozporządzeń przeciwnych prawu, przekroczenia granic władzy, bezczynności i naruszenia tak niniejszej ustawy, jak i postanowień rady i ogólnych zebrań akcjonariuszów, podlegają odpowiedzialności przed towarzystwem na ogólnej podstawie prawa.

§ 37. Za prace swe pod względem zawiadywania czynnościami towarzystwa, prezes i członkowie dyrekcji, niezależnie od tantiemy odpowiednio do § 66 niniejszej ustawy, pobierają określoną płacę, według wyznaczenia ogólnego zebrania.

§ 38. Dyrekcja ma pieczęć z nazwą towarzystwa. (d. c. n.)

* W Nr. 224 *Gonca Urzędowego* zamieszczona jest, Najwyższe zatwierdzona 18 lipca 1875 roku, ustawa moskiewskiego towarzystwa akcyjnego do wytwarzania cementu i innych materiałów budowlanych, oraz handlu takowemi, zakładanego dla utrzymywania i rozszerzenia czynności, znajdujących się nad rzeką Pachrą, w powiecie Podolskim, w gubernji Moskiewskiej, a należących do osób poniżej wymienionych, fabryki cementów, łomów marmuru, łomów kamieni i cegielni, oraz zakładów dla obrabiania asfaltu, tafi kamiennych i wyrobów, zwykłego i hydraulicznego wapna i innych przedmiotów będących w związku z budownictwem.

Założycielami towarzystwa są: dymisjonowany sztabkapitan gwardji Aleksander Aleksandrowicz Porochow-

szczykow i radca honorowy Teodor Stefanowicz Dobrowolski.

Kapitał zakładowy towarzystwa oznacza się na miljon dwakroć sto tysięcy rubli, podzielonych na dwanaście tysięcy akcji, po sto rubli każda. Cała pomieniona ilość akcji dzieli się pomiędzy założycieli i zaproszone przez nich do udziału w przedsiębiorstwie osoby, za wzajemnem porozumieniem się.

* *Departament Telegrafów.* I. Od Urzędu zbudowana została linja telegraficzna do miasta Jarańska, z stacjami w slobodzie Kukarce i mieście Jarańsku (w gubernji Wiańskiej), gdzie otwarte zostało przyjmowanie depesz korespondencji wewnętrznej.

II. Na stacji kolei żelaznej Finlandzkiej „Łańskie” zamknięte zostało przyjmowanie depesz korespondencji prywatnej, z powodu ukończenia letniego ruchu pociągów.

Przez postanowienia Jenerał-Gubernatora Warszawskiego.

Mianowani zostali: sędzia prezydujący w II wydziale Sądu Poliej Poprawczej w Warszawie, delegowany do pełnienia obowiązków sędziego trybunału w Warszawie, Stanisław Mierzejewski — sędzia tegoż Trybunału; sędzia prezydujący w Sądzie Poliej Poprawczej w Płocku, Jan Swidziński — sędzia Sądu Kryminalnego w Płocku; asesor Sądu Kryminalnego w Warszawie, delegowany do pełnienia obowiązków sędziego prezydującego w II wydziale Sądu Poliej Poprawczej w Warszawie, Justyn Czarnowski — sędzia prezydującym w tymże wydziale pomienionego Sądu; asesor Trybunału Cywilnego w Płocku, Piotr Milewski — sędzia prezydującym w Sądzie Poliej Poprawczej w Płocku; asesor Sądu Kryminalnego w Lublinie, Antoni Dobrowski — pełniący obowiązki sędziego prezydującego w Sądzie Poliej Poprawczej w Siedleu; pomocnik referenta Kancelarii Jenerał-Gubernatora Warszawskiego, kamerjunker Dworu Najwyższego, Aleksander Kruczenster — pełniący obowiązki naczelnika powiatu Błotńskiego.

Przetranslokowani zostali naczelnicy powiatów: Nowo-Aleksandryjskiego, rotmistrz von Book i Krasnystawskiego, podpułkownik Bogenhardt — jeden na miejsce drugiego.

Otrzymali urlop za granicę: dla poratowania nadwątlonego zdrowia: podprokurator przy Sądzie Kryminalnym w Kielcach, Witold Dobrowski — na jeden miesiąc; sekretarz biura prokuratora przy Sądzie Kryminalnym w Lublinie Stankiewicz — na 28 dni i jeden miesiąc feryjny; z powodu interesów rodzinnych: sekretarz klasy I-ej Komisji Sprawiedliwości, Karol Eckert — na 10 dni; adwokat przy Sądzie Apelacyjnym, Józef Hellich — na 6 tygodni; z powodu interesów sądowych: adwokaci przy Sądzie Apelacyjnym: Saturnin Dukiewicz — na 4 miesiące i Leon Krysiński — na 2 miesiące.

Uwolnieni zostali ze służby, na własne żądanie: sędzia Sądu Kryminalnego w Płocku, Edward Józef Terpilowski; sędzia Sądu Pokoju w Radzyminie, Jan-Nepomucen Chmielewski, i naczelnik powiatu Błotńskiego, radca dworu Lachow.

* Starszy jeometra Siedleckiej Izby Skarbowej, asesor kolejalny Sobolew, z powodu mianowania go jeometrą przy siedleckim gubernialnym komplecie do spraw własciarskich, od 1 października r. b., przez postanowienie Izby z 3 października wykresłony został z listy urzędników Izby.

* Oberpoliemaister warszawski podaje w *Gaz. Polic.* co następuje: W ostatnim czasie, odkąd obowiązują nowe przepisy o sprzedaży prochu, dostrzeżono, że przez Warszawę przewożonym zostaje przez osoby prywatne proch, sprowadzany kolejami żelaznymi, o przywozie którego policja nie była zawiadomiona, w celu rozciągnięcia ze swej strony dozoru nad ostronym transportem takowego przez miasto, jak również iż na użytek potrzeb zakładów górniczych i budowy dróg żelaznych, przewożonym była z zagranicy kolejami dynamit, pomimo iż ten ostatni, ze względu na swe własności, grozi jeszcze większym niebezpieczeństwem aniżeli proch, albowiem z postepem czasu, niebezpieczeństwo pierwszaki go składowe, mogą spowodować eksplozję, bez wszelkich pobocznych wpływów, a o przewozie tegoż policja również nie otrzymuje zawiadomienia.

Jasnie Wielmożny Główny Naczelnik kraju, mając sobie przedstawionem o powyższych okolicznościach przez oberpoliemaistrę m. Warszawy, poruczył raczył ogłosić, iż osoby przewożące proch i dynamit przez Warszawę, obowiązane są bezwarunkowo, pod zagrożeniem odpowiedzialności za wynikną ztąd mogącą nieszczerliwą wypadki, wcześniej komunikować o takowym przewozie do wiadomości policji przy okazaniu stosownego pozwolenia, na mocy którego słusz im prawo transportu, w celu przedsięwzięcia ze strony policji odpowiednich środków ostrożności.

* *Rada Miejska Warszawska Dobroczynności Publicznej.* W następstwie poprzedniego ogłoszenia, Rada Miejska podaje do wiadomości, że w roku bieżącym, w celu otrzymania posagu w kwocie rs. 150, z procentu od kapitału rs. 3,760 przez Warszawską Gminę Staroszkolnych złożonego, na pamiątkę jubileu-

szu 50-letniej służby Oficerskiej s. p. Księcia Warszawskiego, Hrabiego Paszkiewicza Erywańskiego, Jenerał-Feldmarszałka, Namiestnika Królestwa, w d. 5 października 1850 r. obchodzonego, zgłoszyli się trzy kandydaci.

Po rozpoznaniu, przy współudziale p. o. Prezydenta m. Warszawy, jak również Członków Zarządu Gminy Staroszkolnych w Warszawie, przedstawionych przez te kandydaci dowodów, na posiedzeniu z d. 6 (18) października r. b., przyznany został posag pannie Nychie Centnerszwer, zupełnej sierocie, mającej lat 19 dni 4, zamieszkałej w Warszawie, pod № 2360.

* Książę perski Bechmon-Mirza przyjechał do Warszawy z zagranicy.

* Jenerał-gubernator finlandzki, jenerał-adjutant hrabia Adlerberg, wyjechał z Warszawy do St. Petersburga.

DZIAŁ WEWNĘTRZNY.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

* W m. Suwałkach, 1 (13) października roku bieżącego, był urządzony, na rzecz suwalskiej ochrony prawosławnej, wieczór familijny, który przyniósł 222 rub. 10 kop. dochodu; z takowego użyto na urządzenie wieczoru 40 rub. 12½ kop. Pozostały czysty dochód 181 rub. 97½ kop., sprawdzony w rachubie, zapisany został do książki przychodów i rozchodów suwalskiej ochrony prawosławnej, 4 (16) października, za Nr. 6. W obec tak pomyślnego rezultatu pomienionego wieczoru, zamierzono część dochodu, przenoszącą 150 rub., to jest 31 rub. 97½ kop., ofiarować na rzecz najuboższych uczniów i uczennic gimnazjów suwalskich.

* Z Ciechanowa piszą do *Kur. Warsz.* że w dniach 8 (20) i 9 (21) b. m., dano tam przedstawienie amatorskie na korzyść pogorzalców Przasnysza. Grało „Zemstę” Fredry i „Cicha woda brzegi rwie” Chęcińskiego. Dochód czysty przyniósł około 1,000 rs. Korespondent chwali dobrą i równą grę amatorów. Do pisma swego dołączył przytem ciekawy okaz w postaci afisza teatralnego, który o litografii ciechanowskiej nie złe daje wyobrażenie.

* Torf. Z notat pozostałych po Janie Gliniojeckim, znanym poszukiwaczu torfu przekonywamy się, iż czynny ten i przedsiębiorczy eksploatator torfu, w krótkim stosunkowo czasie badał torfowiska kraju tutejszego w 152 miejscowościach, na przestrzeni 22,193 morgów, zawierających w sobie sążni kubicznych 71,935,582 tego materiału opałowego. Wedle szczegółowych wykazów, ogólny ten zasób torfu takie przedstawia dane: W 52 miejscowościach gubernji Warszawskiej 4,473 morgów zawiera w sobie torfu 14,294,214 sążni kubicznych. W gubernji Petrokowskiej 16 miejscowości 2,199 morgów posiada 5,380,713 sążni kubicznych. Gubernja Kaliska w 2-eh miejscowościach 50 morgów, posiada 106,230 sąż. kub. Gubernja Radomska w 3-eh miejscowościach zbadanych na 630 morgach, zawiera 2,053,110 sążni kubicznych. W gubernji Kieleckiej 3 miejscowości na przestrzeni 510 morg. zawiera 2,517,758 sąż. kub. W gubernji Płockiej 18 miejscowości na przestrzeni 2,258 morgów zawiera 6,368,435 sąż. kub. W gubernji Lubelskiej 44 miejscowości na przestrzeni 11,303 morgów zawiera 34,347,285 sążni kubicznych. W gubernji Siedleckiej 5 miejscowości na przestrzeni 395 morgów zawiera 807,705 sąż. kub. W gubernji Łomżyńskiej 9 miejscowości na przestrzeni 375 morgów zawiera 960,240 sążni kub. W gubernji Suwalskiej, aczkolwiek wiemy notarycznie, iż posiada bogate pokłady nie tylko torfu, ale nawet lignitu, nie było pod tym względem badań naukowych. Cyfry powyższe świadczą, że jeszcze na parę wieków zabezpieczeni jesteśmy od groźnego widma braku opału, torf bowiem zaradzi tej ostateczności, póki na wzór rządu Napoleona III we Francji, właściciele nieużytków w naszym kraju nie zostaną zmuszeni do obsiania ich lasami. W Hanowerze sejm prowincjonalny w dniu 2-im bieżącego miesiąca, jednomyślnie zatwierdził także wniosek p. Beningsena kupowania i zadrzewiania pustych przestrzeni z funduszu prowincjonalnego. Roboty mają się zacząć w 1878 r., bo w tym dopiero czasie znajdzie się fundusz odpowiedni do zadrzewienia 7,000 morgów na początek. Koszta zadrzewiania obliczają am na 16 — 17 talarów na morg.

W wykazie powyższym torfu w kraju tutejszym nie liczą się odkrycia lub eksploatacje przedsiębiorane na własną rękę. Ostatnia wystawa w Warszawie przekonała, iż z 12 eksponentów mieszkających w Królestwie, trzech zaledwie dostarczyło torf badany przez Glinojckiego (Rudzienka, Osieczyński i Pogorzele). Pomimo tego, choć wszelkie materiały opałowe ciągle podnoszą się w cenach, torf jednakże nie wchodzi w użycie, bez względu na to, że nietylko analiza chemiczna, ale sama praktyka wykazuje, iż torf w zupełności zastąpić może na opał nietylko drzewo, ale nawet węgiel kamienny. Czynione doświadczenia naukowe przez profesora, d-ra filozofii Wawnikiewicza, z niektórymi okazami torfu krajowego, przyniosły ten rezultat, iż szczeń tego produktu, wysuszony w temperaturze zwyczajnej, przy całkowitem spalaniu, daje prawie tyle ciepła (caloric), co i szczeń drzewa dobrze wysuszonego i w dobrym gatunku. Z praktyki zaś wiemy, że w Ozorkowie wielka przędzalnia parowa, o sile zbiorowej 90 koni, p. Henryka Schloessera; młyn parowy w Koscielnej wsi w pow. Nieśzawskim, własność p. Ant. Zielińskiego, oraz fabryka narzędzi rolniczych, jak niemniej niektóre gorzelnie, a między innymi w Cielułowiu w pow. Wieluńskim, prowadzone są za pomocą torfu; próby zaś odbyte na kolei Kursko-Kijowskiej przekonały, iż ten rodzaj paliwa z korzyścią da się zastosować do biegu pociągów, i że każdy pociąg kosztuje na dziesięć wiorst mniej o 4 rub. przy opalaniu torfem, niż przy użyciu drzewa. O ile jednakże pomimo tych pojedynczych zastosowań, własności rzeczonego paliwa nie są u nas zupełnie naukowo zbadane, przekonywa użytkowanie z nich w stanie pierwotnym, naturalnym, po wydobyciu z gruntu wprost na ognisko, bez względu, że już ksiądz Kluk (Rzecz Kopalna tom 1 str. 227—233 ed. z r. 1781 w Warsz.) opisuje wybrane własności węgla torfowych, przygotowywanych tak samo w mielerzach jak drzewne, ostrzegając jednakże, aby od wiatru dół tarciami lub czem innym osłonić, by węgle nie były lekkie i słabe. Wykazuje właściwie—powiada dalej—dają silne ciepło i są wysmienite nietylko dla kowali, ślusarzy i innych rzemieślników, ale nawet do topienia kruszców użyte być mogą. W obec jednakże udoskonalonych dzisiaj procedurów wytwórczych, koksowanie torfu uległo odpowiednim zmianom, a nawet przerabiają go na parafinę, smary, oleje eteryczne, kreozot. Eksploatacja zatem torfu, w obec dzisiejszych warunków ekonomicznych kraju, będąc jedną z nader palących kwestii, jest szczególnie doniosłą, zwłaszcza dla zarządców budujących się kolei. Bogate pokłady spożywające bezużytecznie nie tylko w gubernji Lubelskiej, ale również Grodzieńskiej, Kowieńskiej, Wołyńskiej i innych, nietylko mogą wyswoiwić od zawisłości od kopalni żelaznych, ale również i przewagi kolei warszawsko-wiedeńskiej, jako bezpośrednio komunikującej się tak z powyższymi, jak i z miejscami kopalniami. (Gazeta Warsz.)

Ceny targowe zboża i innych artykułów żywności w mieście Petrokowie od 4 (16) października do 11 (23) października 1875 r. Za ceteris: pszenicy 10 rub. 70 kop., żyta 7 rub. 82 kop., jęczmienia 6 rub. 96 kop., owsa 5 rub. 20 kop., kartofli 2 rub. 60 kop., kaszy jęczmiennej 9 rub., gryczanej grubej 16 rub. 64 kop., maki pszennej I-go gatunku 12 rub. 74 kop., II-go gatunku 10 rub. 66 kop., żytniej I-go gatunku 7 rub. 28 kop., II-go gatunku 5 rub. 51 kop.; za funt: chleba pyłowego 3 kop., razowego 2 kop., mięsa wołowego 10 kop., cielęciny 9 kop., wieprzowiny 10 kop., baraniny 8 kop.; za pud: siar na 40 kop., słomy 25 kop.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE.

Warszawska Gazeta Policijna zamieszcza następujący wypadek miejski: W dniu onegdajszym, za rogatką Jerozolimską, w należącej do kolei żelaznej kanale, głębokim około 3 arszynów, znaleziono martwego Piotra Mazura, mieszkańca wsi Rakowca powiatu warszawskiego, przyniesionego na śmierć, wyrzuconym na niego wozem jednokonnym.

Tydzień handlowy. Nasz targ europejskich w przeszłym tygodniu, pomimo wielokrotnie wystąpień dążeń do zwężenia, nie mógł ostatecznie wykazać poprawy, gdyż po każdej drobnej podwyżce, występował zwrot wsteczny, doprowadzający ceny do pierwotnego notowania. Według ostatnich wiadomości z Ameryki, zbiory w Stanach Zjednoczonych wypadły nader obficie, z wyjątkiem okolic nawiedzanych powodzią i silnymi ulewami. W Nowym-Yorku żądania na mąkę i pszenicę były dość liczne, skutkiem czego koniec tygodnia zakończył się drobną podwyżką. W Anglii utrudniał dowozy panujący wiatr wschodni, skutkiem czego wszystkie gatunki obożowe osiągnęły podwyższone notowania. Francja, otrzymując liczniejsze dowozy, słabszemu uległa usposobieniu. Targi zaś niemieckie przedstawiały w przeszłym tygodniu obraz chwiejności i niepewnego usposobienia.

Na targu warszawskim dowozy osi miały miejsce tylko w trzech dniach przeszłego tygodnia, dowozy kolejami trwały bez przerwy. Pszenicy dowozy osi były średnie, płacono za ziarno wyborowe rs. 7,22 1/2—7,40, za jasno-patrę rs. 6,90—7, za patrę i czystą rs. 6,80—6,75, za cokolwiek zanieczyszczoną rs. 6,45—6,50, za gatunki średnie wedle czystości i jakości rs. 6,15—6,30, za ordynaryjne rs. 5,45—5,50 za korzec. Żyta dowozy były dość dobre i przez młynarzy wiatracznych poszukiwane. Płacono za ziarno wyborowe rs. 4,95—5,10, za średnie rs. 4,82—4,65, za ordynaryjne rs. 4,25—4,30 za korzec. Jęczmienia cena niezmienna; płacono za dwurzędowy rs. 4,50—4,70, za czterzędowy rs. 4,20—4,35 za korzec. Owsa dowozy liczniejsze, ceny cokolwiek niższe; płacono za gatunki dobre rs. 3,87 1/2—3,55, za średnie rs. 3,30, za ordynaryjne rs. 3,15 za korzec. Grochu mało na targu; płacono za polny rs. 7 za korzec. Siemienia lniene osiągnęło rs. 6,00—6,75 za rs. 30. Maki ceny niezmiennie.

Okowity dowozy z powodu świąt nie były liczne, dowiozono ilości osiągnęły rs. 6,36, 1/2 za wiadro.

Cukier. W interesie rafinady ruch ciągle ograniczony do zakupów na spożycie miejscowe, po cenach w dalszym ciągu obniżonych. Płacono za Lyszkowice rs. 4,35, z potrąceniem 1/2 0/0, za Walentynów i Ostrów rs. 4,27 1/2, za Hermanów, Orszew Guzów i Józefów rabany rs. 4,25. Za Józefów w głowach rs. 4,05. Za Dółzelin 4,20. Czerk w kawalkach rs. 4,10, za Czerk w głowach rs. 4. Za Lubno rs. 4,05 z potrą. 1/2 0/0. Za Poturzyn rs. 3,97 1/2. Mączka nabywana była w o. kolwiek większych partjach, płacono rs. 3,25—3,30 za kamień 24-funtowy. (Gaz. Hand.)

Z INNYCH GUBERNIJ.

* **Kronsz.** Wiadomości podaje następujące szczegóły o pobytku, w dniu 9-m b. m., Jego Cesarskiej Wysokości Jenerała-Admirała w Kronstadzie:

„Wielki Książę raczył przyjechać do Kronstadu 8-go października, o godzinie 5-ej min. 15 po południu. Jego Cesarska Wysokość powitany był w przystani przez głównego dowódcę portu i inne osoby przewodniczące we władzach. Wielki Książę raczył udać się z przystani wprost do swego lokalu, w domu głównego dowódcy. Następnego dnia z rana Wielki Książę, zwiedziwszy oficera klasę min i szkołę min, raczył oglądać fregatę pancerną „Jenerał-Admirał,” szkielek wieży okrętu pancernego „Piotr Wielki,” warsztaty przysposabniające panzerze dla okrętów i nową fabrykę do wyrabiania części żelaznych do budowy statków, mieszczącą się w starej kuźni portowej. Następnego Jenerała Cesarską Wysokość raczył znajdować się na próbie przyrządu proponowanego przez jenerała-majora Pestica do kontrolowania zamykania zamka w działach stalowych gwintowanych i dla zapobiegania wydobywaniu się gazów prochu przez zapal. Pochwaliwszy ze wszelkich miar pomyśl wynalazcy, Jego Cesarska Wysokość udał się do nowo zbudowanej przystani Piotrowskiej i następnie do okrętu pancernego „Piotr Wielki,” i po dość szczegółowym obejrzeniu takowego, oglądał roboty około budowy nowego muru granitowego w porcie środkowym. Obejrzałszy wszystkie roboty, Wielki Książę oglądał szczegółowo parostatek szrubowy „Kreiser,” i z pokładu tego ostatniego udał się szalupą do przyrządu inżyniera francuskiego Basaine'a, czynnego obecnie około pogłębiania przejścia do nowego doku. Obejrzałszy mechanizm i jego działanie, Wielki Książę udał się do nowego doku, gdzie obejrzałszy budynek mieszczący w sobie maszynę do pompowania wody i samą maszynę, wsiadł do powozu i pojechał do przystani parostatków, gdzie oczekiwał na Niego jacht parowy „Strielna.”

* Jeden z artykułów wrześniowego zeszytu czasopisma *Wojsk. Zborn.*, mający za przedmiot kwestję o żywieniu wojsk w rubskiej i zagranicznych armjach, zawiera w sobie następujące, pomiędzy innemi, wiadomości o wiktualach, wyznaczonych do wydawania dla niższych wojskowych naszej armji, o ilości tych wiktualów, o ich kosztach i samym systemacie zaopatrywania w takowe.

Wiktualy wydawane na żywność niższych wojskowych, składają się, głównie, z: 1) chleba i 2) wiktualów przywarkowych, to jest produktów, które służą do przysposobienia gorącego jada na obiad i na kolację, jaki są: mięso, masło lub słonina, kasza, warzywa, sól i przyprawy różnego rodzaju. W naszej armji z liczby wiktualów przywarkowych wydzielona jest kasza, która wraz z mąką stanowi tak zwany „prowjant”, szczególną ta pochodzi stąd, iż u nas oddawna przyjęte jest robienie zapasów kaszy razem z mąką. Oprócz tych dwóch głównych kształtów żywności, niżsi wojskowi otrzymują u nas jeszcze wódkę, która jednakże nie stanowi stałego kształtu zaopatrywania, lecz wydawana jest tylko przy szczególnych warunkach służby.

Chleb otrzymuje nasza armja w kształcie maki, która wypieka się na chleb przez same oddziały wojsk. Obecnie w kształcie próby istnieją u nas dwie wojskowe piekarnie chleba: jedna, stała w Warszawie, i jedna w Krasnem-Siole, czynna tylko podczas stania wojska w obozie. Rezultata tych prób są zupełnie dobre, niemniej jednak Ministerstwo wojny nie ma na widoku przekształcenia obecnego systemu (wydawania maki), ponieważ system ten, przy wszystkich swych wadach, ma dwie wielkie zalety: 1) wojska przywykły do niego i zupełnie są zadowolnione z istniejącego sposobu; 2) oszczędność z wypieku pozostaje na korzyść wojsk i idzie na zaspokojenie różnych innych potrzeb gospodarskich, na które albo wcale nie wyjdzie się ze skarbu, albo też wydawanie oznaczone jest w niedostatecznym rozmiarze. Oprócz tego istnienie prawnych piekarzy we wszystkich oddziałach wojsk, daje tym ostatnim samoistość gospodarską, która, przy pewnych warunkach, jak na przykład, przy konsystowaniu i działaniu wojsk w małych oddziałach na odległych krancach wschodnich, ma bardzo ważne znaczenie.

Rozmiar wydawania chleba oznacza się przez etatową rację dzienną, wyznaczoną na każdą głowę, niezależnie od wahanja się cen na mąkę. Nasza etatowa racja maki i kaszy ustanowiona została przez Cesarza Piotra Wielkiego, w rozmiarze 16/30 garnca czyli 2 funt, 40 złotych maki i 1 1/2 30 garnca (24 złotych) kaszy; a na wypadek wydania chleba w naturze—po 3 funty chleba pieczonego lub po 1 3/4 funta sucharów na głowę dziennie. Ten rozmiar wydawania utrzymał się do czasu wydawania ostatniego postanowienia o zaopatrywaniu w prowiant, przywarę i furaz (rozkaz w wydziale Wojsk z 1871 roku). Przez to postanowienie racja maki zmniejszona została

do 2 funt. 25 1/2 złotych; zaś racja kaszy powiększona została: dla wojsk gwardji—do 40 złotych, a dla pozostałych—do 32 złotych dziennie. Następnie racja sucharów powiększona została z 1 1/4 do 2 funtów. Wkrótce po wydaniu nowego postanowienia uchylony został także przepis, według którego wojskom wydawany był prowiant i pieniądze przywarkowe według obliczenia 360 dni w roku, to jest licząc każdy miesiąc okrągło 30 dni; w 1872 roku rozkazano wydawać wojskom prowiant i pieniądze przywarkowe, według istotnej liczby dni w roku.

Inne przedmioty żywienia żołnierza, to jest tak zwane wiktualy przywarkowe, wydają się w naturze tylko w szczególnych wypadkach. Przy zwykłych okolicznościach, we wszystkich armjach europejskich na przywarkowe zaopatrywanie niższych wojskowych wydają się pieniądze, za które wojska obowiązane są same kupować wszystkie produkty.

Według tabeli wydanej przez Piotra Wielkiego w 1720 roku, dla naszego żołnierza było wyznaczono: soli 24 funty za 75 kop. i mięsa za 72 kop. rocznie; na tem ograniczała się cała racja przywarkowa. W tabeli 1720 roku oznaczona była racja pieniężna nie tylko na przywarę, ale w ogóle na całą żywność jednego człowieka *); racja ta oznaczona była na 6 rub. 34 1/2 kop. Pieniądze mięsne nie służyły na kupno mięsa; po prostu wypłacane były do rąk żołnierzom, wraz z żołdem, co terejał. W czasie wojny wyznaczona jest (ustawa wojskowa 1716 roku) racja: po 2 funty chleba, 1 f. mięsa, 2 czarki wódki i 1 garniec piwa na głowę dziennie i oprócz tego 1 1/2 garnca kaszy i 2 funty soli miesięcznie.

Za panowania Cesarzowej Katarzyny II. pieniężne racje na całą żywność niższych wojskowych były nieco podwyższone.

Następnie z ustanowieniem Ministerstwa Wojny za Cesarza Aleksandra I i do 1857 roku, nasze wojska otrzymywały pieniądze na kupno wiktualów przywarkowych, czyli według tamtoczesnego wyrażenia, na kupno porcji mięsnych i wódecznych. Porcja mięsna według ustawy składała się z 84 funt. wołowiny na frontowego i 42 funt. na niefrontowego i z 20 funtów soli na każdego niższego wojskowego rocznie; porcja wódeczna—z trzech czarek wódki na tydzień, tylko podczas zebrań. Pieniądze na kupno porcji mięsnych i wódecznych wypłacane były według cen, które oznaczone były dla każdej gubernji na cały rok z góry, przez departament prowjancki, za zatwierdzeniem rady wojennej.

W 1857 roku sposób ten zaopatrywania przywarkowego został zastąpiony przez wypłacanie pieniędzy przywarkowych, rozmiar których oznaczony był dla różnych gubernij rozmaity. Wszystkie gubernje były podzielone według stosunkowej ceny mięsa na trzy kategorie i dla każdej kategorii była raz na zawsze zatwierdzona racja pieniędzy przywarkowych czyli kategorycznych: w 1-ej kategorii 3 1/2 kop., w 2-ej—2 1/2, w 3-ej—2 1/2 kop. na głowę dziennie.

Temi racjami mogły zaspakajać się bez biedy tylko te oddziały wojsk, które będąc w ciągu ośmiu zimowych miesięcy rozlokowane na rozległych kwaterach, otrzymywały przez cały ten czas przywarę od mieszkanców **) i używały wypłacane ze skarbu pieniądze przywarkowe, na żywienie pulku tylko podczas letnich zebrań, trzymania wart w mieście i t. p. W funduszach żywnościowych kompanij wojsk znajdujących się w takich warunkach, zbierały się jako oszczędność z pieniędzy przywarkowych znaczne rezerwy, około 2,000 rubli i więcej w każdej kompanji. Tymczasem w innych wojskach umieszczonych w koszarach i miastach i żyjących się cały rok z kutla, racje kategoryczne okazywały się zupełnie niedostatecznymi i uzupełniały się w części pieniędzmi zapobieranymi przez samych niższych wojskowych na robotach prywatnych.

W skutku tego okazała się konieczność powiększenia rozmiarów wypłat pieniężnych na zaopatrywanie przywarkowe wojsk, żyjących się cały rok z kutla (w okręgach wojskowych petersburskim, warszawskim i większej części wileńskiego, kijowskiego i odeskiego). W 1869 roku, suma nadbudżetowych asygnowań na to doszła do 1,300,000 rubli. Roczne racje kategoryczne w niektórych miejscowościach, zamiast 12 rubli na głowę (1-ej kategorii), doszły do 18 rubli, to jest powiększyły się półtora raza. Oprócz tego, niedogodność tej racji kategorycznych stanowiło to, że rozmiar ich był stały, niezależnie od cen produktów i prztem jednakość ta bardzo rozległych miejscowości, w których rzeczywiste ceny znacznie różniły się pomiędzy sobą.

Przekonawszy się doświadczeniem o wadach zaopatrywania przywarkowego z 1875 roku, Ministerstwo Wojny w 1866 roku przystąpiło do rewizji postanowien prawa o żywieniu wszystkich wojsk w ogóle. W 1871 roku było zatwierdzone nowe postanowienie o zaopatrywaniu w prowiant, przywarę i furaz. Podstawy nowego systemu zaopatrywania przywarkowego są następujące:

Racja przywarkowa na każdą głowę tworzy się z dwóch części:

1. Żywniejnej, zawierającej w sobie koszt pół funta wołowiny, według cen, oznaczanych przez rady wojskowo-okręgowe na cały rok, dla każdej gubernji, stosownie do istniejących cen targowych.

2. Stałej, przeznaczanej na nabycie pozostałych wiktualów, to jest kapusty, cebuli, maki na zaprawę, masła lub słoniny, soli i pieprzu. Rozmiar tej części racji: jedna kopiejka dziennie na głowę dla wojsk nie-

*) Maki czterwint po 1 rub. 50 kop., razem po 4 rub. 50 kop., i kaszy 1 1/2 czterwintka po 2 rub. czterwint, czyli 3 1/2 kop. rocznie. W ogóle 4 rub. 87 1/2 kop.

**) Przy żywieniu wojsk na rozległych kwaterach, mieszkaniem oddawala się, w kształcie wynagrodzenia tylko etatowa racja prowjanu; zaś pieniądze przywarkowe zatrzymywały się w oddziałach wojsk, jako oszczędności.

mających swych ogrodów i pół kopiejki dla wojsk mających takowe, dla tego, że otrzymują kapustę i inne włościzny w naturze, z ogrodów ***).

Niższym wojskowym sztabów i zarządów, jak na przykład pisarzom, felezerom i w ogóle niższym wojskowym takich oddziałów wojsk, które nie mają obowiązkowego gospodarstwa wspólnego (artelowego), wyznaczona jest racja powiększona, która jest wyższa od zwyczajnej o 50%.

W taki sposób ustanowiono tylko trzy racje: zwykłą — dla wojsk, mających gospodarstwo wspólne, ale niemających ogrodów; zmniejszoną — dla wojsk mających gospodarstwo wspólne i mających swe ogrody i powiększoną — dla pojedynczych niższych wojskowych i komend, niemających gospodarstwa wspólnego.

Zarazem postanowiono, że racje przywarkowe przeznaczają się wyłącznie na zaopatrywanie wojsk w żywność; co się zaś tyczy potrzeb gospodarskich w kompanjach, które poprzednio szły także w części na rachunek racji przywarkowych, to, dla ich zaspokojenia, oznaczona została osobna wypłata ze skarbu, w rozmiarze 1 rub. 80 kop. rocznie na każdego niefrontowego niższego wojskowego wszystkich oddziałów wojsk, mających wspólne gospodarstwo. Pieniądze te, wraz z pieniędzmi wypłacanymi na naukę czytania i pisanja i z strąceniami z zarobionych przez niższych wojskowych na prywatnych robotach pieniędzy, tworzą gospodarczy fundusz kompanji.

Z tego funduszu kompanja pokrywa te wszystkie rozchody, na które nie ma wypłaty ze skarbu. Jeżeli w końcu roku pozostają rezerwy z tego funduszu, takowe przelewają się do oddzielnego zapasowego kapitału kompanji. Kapitał ten przeznaczony jest na pokrycie większych jednorazowych rozchodów, na przykład na kupno wspólnych konia lub wozu kompanji.

Wzrastaniu tego kapitału kładzie prawo granic. Kiedy kapitał dojdzie do 600 rub., przelew do niego oszczędności z funduszu kompanji ustaje i zarazem ustają strącenia na rzecz tego funduszu z pieniędzy zarabianych przez niższych wojskowych.

Jednakże, pomimo wszystkich tych ulepszeń, żywienie niższych wojskowych naszej armji w niektórych miejscowościach bardzo jest utrudnione, ponieważ przy ciągle wzrastającej drożyznie, racje przywarkowe okazują się wszelako niedostatecznymi.

Ogólny koszt żywienia naszej armji, włączając tu i koszt na przysposobienie zapasów, wynosi (według rocznego sprawozdania za 1872 rok) 38,000,000 rubli. A ponieważ średnia liczebność niższych wojskowych, według list, w tymże roku wynosiła 726,000 ludzi, przeto całkowite wyżywienie jednego człowieka, kosztowało skarb około 52 rub. rocznie, znacznie drożej niż wyżywienie żołnierza niemieckiego, które, nie licząc zresztą kosztów przysposobienia zapasów, kosztuje prawie 33 rubli rocznie, to jest o 19 rub. taniej rocznie.

* **Nekrolog.** — Dnia 9 października, o godzinie 10 zrana, jak donosi *Ruski Inwalid*, zmarł nagle jenerał-lejtnant sztabu jenerałnego, **P. K. Mienkow**.

P. K. Mienkow urodził się w 1814 roku, kształcił się w 1-m korpusie kadetów, złożył wszedł do służby w artylerji w stopniu chorążego, w roku 1833. Po ukończeniu kursu w akademji wojennej (obecnie akademji Mikołajewskiej sztabu jenerałnego), P. K. Mienkow przeniesiony był do sztabu jenerałnego.

Świetne zdolności, które cechowały zmarłego, zwróciły na się uwagę jenerał-feldmarszałka księcia Paskiewicza, który zaszczycał stale tego zdolnego oficera swoim szczególnem zaufaniem. Zostając przy jenerał-feldmarszałku, P. K. Mienkow brał udział w kampanji węgierskiej, i następnie był wielce czynnym podczas działań wojennych nad Dunajem i przy zaszczytnej obronie Sewastopola.

Pamiętne na wieczne czasy czyny bohaterów-obronców „miasta nieczęskiego,” były stałym przedmiotem serdecznych mów zmarłego, miewanych przez niego podczas zwykłych obiadów sewastopolskich, wśród walecznych obrońców Sewastopola.

Wspomnienia o pełnej chwale „epoce sewastopolskiej,” były najdroższymi wspomnieniami P. K. Mienkowskiego; myśl uwiecznienia pamięci zaszczytnej dla armji ruskiej obrony Sewastopola była dla niego świętą do ostatniej chwili życia. Mówił on o tem niejednokrotnie, zarówno na corocznych „stypach sewastopolskich,” jak i w rozmowach prywatnych z blizkimi znajomymi, i o ile nam wiadomo, wyraził swą myśl serdeczną w swojej ostatniej woli, legował bowiem znaczną część swego majątku na urządzenie w Sewastopolu „Przytulku dla inwalidów” i „Szkoły dla dzieci inwalidów.”

Niech waleczni obrońcy słusznej sprawy i ich potomkowie wspomną o nim dobrem słowem!

Od 1859 do 1873 roku, P. K. Mienkow poświęcił się głównie pracom wojskowo-literackim, z początku w charakterze redaktora głównego czasopisma *Zbiornic Wojskowy*, następnie zaś gazety *Ruski Inwalid*, od 1859 do połowy 1872 roku.

Nadwątłone zdrowie zniewolilo jenerał - lejtnanta Mienkowskiego do zaniechania pracy redaktorskiej i do poprzestawania na braniu udziału w działalności komitetów wojskowo-naukowego i wojskowo-instrukcyjnego, których członkiem był do samego zgonu.

P. K. Mienkow zmarł nagle, na przechadzce, skutkiem paraliżu serca.

***) Wiktualy przywarkowe, oprócz mięsa, kosztują wojsko wszędzie prawie po jednokowej cenie. Dla tego oznaczenie cen takowych na każdy rok w każdej gubernji doprowadziłoby tylko do zawiłania rachunków, w skutku czego i koszt ich oznaczony jest jeden ogólny, dla wszystkich wojsk i miejscowości, jedna kopiejka z warzywami i pół kopiejki bez warzyw.

